

BÍRÓSÁGTÖRTÉNET

RÁTH GYÖRGY (1828–1905) ÉS AZ 1907. ÉVI XIII. TÖRVÉNYCIKK AZ „ORSZÁGOS RÁTH GYÖRGY MÚZEUM” LÉTESÍTÉSÉRŐL

„Az igazságnak és a szépnek élt.
Hit lakta szívét és nagy akarat.
Tett és ösztönzött: szebb jövőt rendelt.
Minden java a nemzeté maradt.”
(Ráth György sírfelirata)

„Ráth György nagy sikereinek titka abban rejtett, hogy fel tudta fogni a helyzetet, meg tudta találni az élet által követelt módokat és meg tudta választani a legrátermettebb munkatársakat. Nimbust von munkája köré a bámulatos kitartás, a munka kultusza, a fáradhatatlanság. Ha valaki, úgy ő nevezhető a magyar művészet igazi apostolának.” (Lyka Károly)

Ráth György 1828. március 6-án született Szegeden. Középiskolai és jogi tanulmányait Szegeden és Temesváron végezte. 1848-ban a Magyar Királyi Pénzügyminisztériumban lett segédfogalmazó. Az 1848-as szabadságharcban mint önkéntes nemzetőr vett részt, majd az 1850-es évektől az igazgatási, törvénykezési munka területén dolgozott, összeállította az új törvényhozás magyar és német szakszótárát, kiadta az új polgári perrendtartást, valamint a váltó- és csódtörvényt. 1854-től 1858-ig a Bécsi Legfőbb Ítélszék magyar osztályán dolgozott, ezután a Magyar Királyi Udvari Kancelláriánál volt fogalmazó. 1861-ben gróf Apponyi György főkanclerár elnöki titkára lett. A művészetek iránt fiatal kora óta érdeklődő Ráth György Apponyi segítségével ismerkedett meg a bécsi gyűjteményekkel, régiségkereskedőkkel. Gyűjteményét is ebben az időszakban kezdte megalapozni. Bécsben a Királyi Táblai Bíróságon lett bíró, majd a Hétszemélyes Táblánál volt előadó, hazatérve a Pesti Királyi Ítéltábla bírja lett, majd semmitőszéki bíróként dolgozott, végül a Budapesti Királyi Ítéltáblán volt tanácselnök és innen vonult nyugdíjba 1890-ben.

Ráth Györgyöt szoros barátság fűzte Pulszky Ferenchez, aki mellett műkedvelő történészből nagy tudású művészettörténésszé vált. 1878-ig választmányi elnöke volt az Országos Magyar Képzőművészeti Társulatnak, részt vett a régi Műcsarnok és a Zeneakadémia létesítésében. Ráth az egyik legnagyobb mecénása volt a Magyar Tudományos Akadémának, az Archaeológiai Bizottság állandó tagjává választották. Tevékeny részt vállalt az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum 1872-ben történt megalapításában is, 1881-ben pedig a múzeum igazgatásával is megbízták. Nemzetközi híru volt az általa szervezett 1882-es könyv- és 1884-es ötvös tárlat. A kiállítások, valamint a róluk készült katalógusok megalapozták a magyar művészettörténeti kutatásokat. Ráth lehetővé tette a múzeum műtárgyainak tanulmányozását, alapvetőnek tartotta a múzeum érték- és mintaközvetítő szerepét. Ráth György kultúrpolitikai képességei és kapcsolatai révén támogatást és támogatásokat tudott szerezni a múzeum gyűjteményének gyarapításához. Elnöke volt „Az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képen” című mű díszkötésére kiírt pályázat zsűrijének és szerkesztésében került kiadásra „Az iparművészet könyve” című három kötetes mű.

Ráth György (1828–1905)

Az 1907. évi XIII. törvénycikk első oldalának részlete a korábbi törvényről. (Berettyóújfalu Járásbíróság Könyvtára)

Az 1910. május 11-én felvett fénykép az eredeti formájában, a Ráth György Múzeum előtt. (Forrás: Budapesti Főváros Levéltára Levéltári Irattár HU-BF-LV-19-14-15-153)

Ráth György műveinek borítója. (Berettyóújfalu Járásbíróság Könyvtára)

A városligeti villa, amelyet Ráth György gyűjteményének megfelelő elhelyezése érdekében átalakított. (iparművészeti Múzeum)

A nagy szalon a Ráth-villában. (iparművészeti Múzeum)

A Ráth-villa képtára. (iparművészeti Múzeum)

A gemmák szobája a Ráth-villában. (iparművészeti Múzeum)

A dolgozószoba a Ráth-villában. (iparművészeti Múzeum)

Személyesen felügyelte az 1900-as párizsi világkiállításon a magyar iparművészeti csarnok berendezését. Gyűjteményében ókori egyiptomi anyag mellett görög vázák, római plastikák, középkori metszett kövek (gemmák) kaptak helyet, de jelentős volt festmény gyűjteménye is. Muzeális ritkaságokat felvonultató könyvgyűjteményét még életében a Magyar Tudományos Akadémának adományozta. 1901-ben vásárolta meg a Budapest, Városligeti fasor 10. szám alatti épületet, amelyet villalakássá alakítottatott át gyűjteménye bemutatása számára.

Ráth György 1905. július 7-én, életének 77. évében hunyt el. Minden javát korlátlan rendelkezési joggal feleségére, Melcsizky Gizellára hagyta. Már Ráth György végakarata is az volt, hogy műgyűjteménye az Iparművészeti Múzeum tulajdonába kerüljön. Özege a gyűjteményt azzal a kikötéssel adta a Magyar Állam részére ajándékba, hogy „Ráth György Múzeum név alatt együttes és oszthatatlan nyilvános jellegű egészet képezzenek és az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum kiegészítő részét alkossák, valamint, hogy annak kezelése alatt álljanak.” Ráthné megvételre ajánlotta fel a villát, és az épület értékének fejében 350 ezer korona vételár ellenében ajándékozta a teljes gyűjteményt és berendezést. Az ingatlan az Államkincstár tulajdonába került, majd az 1907. évi XIII. törvénycikk létrehozta az Országos Ráth György Múzeumot, amely 1906 novemberében ünnepélyes keretek között nyílt meg, 1907. január 8-án Ferenc József is megtekintette. A II. világháború során a múzeum kisebb veszteségeket szenvedett ugyan, de önállósága még fennmaradt. 1954-ben a Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Múzeum tulajdonába került és Kína Múzeumnak nevezték át. Eredeti tárgyaita Szépművészeti Múzeumba, a Magyar Nemzeti Múzeumba és a Magyar Nemzeti Galériába szállították. A múzeum 2014-től az Szépművészeti Múzeum tagintézménye lett és visszakapta eredeti nevét, benne a rekonstruált ebédelőben kialakított Ráth emlékszoba emlékeztet a műgyűjtőre.

„Mindenütt ahol közreműködött ő volt egyben az első munkás is. Egészéges eszmét, amelyekhez biztos alapot szerzett mint gyűjtő, keresztül vitte szívós küzdelemmel, szinte dacos kitartással. Ő volt egyike a legelsőeknek, aki művészetünk magyaros jellegét kívánta, követte. Makacs kitartása egyenest bámulni való volt.” (Lyka Károly)

(Vö. LYKA Károly: Művészet, 1905/4. 265–267.; HORVÁTH Hilda (szerk.): Egy magyar polgár – Ráth György és munkássága, Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006.) Szöveg:

BAGOSY-NÉ KÖRTVÉLYESI Mária, címzetes törvényszéki bíró, Berettyóújfalu Járásbíróság Szerkesztés, grafika és tördelés: MEGYER-PÁLFI Zoltán, egyetemi adjunktus, DE ÁJK

A Ráth-villa naplójában. (iparművészeti Múzeum)

ORSZÁGOS BÍRÓSÁGI
HIVATAL

MAGYAR IGAZSÁGÜGYI
AKADÉMIA

